

ව්‍යාපාර ආදායම් - 6 වන වගන්තිය

තුමාර ඉංදිකජයවීර

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education

65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

පුද්ගලයෙකු ව්‍යාපාරයක නිරතවෙමින් ලැබෙන ආදායම මෙම ගණනය සඳහා යොදාගත යුතුය.

මෙහි ව්‍යාපාරය යනු, පහතේ 195 වගන්තියේ නිර්වචනයට අනුව ,එම වැඩ පිළිවෙලෙහි කාලසීමාව කෙතරම් කෙටි වුවද යම් වෙළඳාමක්, වෘත්තියක්, රැකියාවක් හෝ ව්‍යාපාරික ස්වරූපයක් සහිත තනි වැඩ පිළිවෙලක් වන අතර එයට අතීත, වර්තමාන හෝ අනාගත යම් ව්‍යාපාරයක් ඇතුළත් වේ,.

මෙම නිර්වචනයට යම් සේවා නියුක්තියක් ඇතුළත් නොවේ. (ඊට හේතුව වන්නේ ප්‍රමුඛතාවය මත (Dominant) සේවා නියුක්ති ආදායම දැනටමත් ගණනය කර ඇති නිසාවෙනි).

එමනිසා මෙම කොටසේදී අප සලකන බලන්නේ එවැනි ව්‍යාපාර කටයුත්තකින් ගණනය වන ලාභ සහ ආදායම් වේ.

ව්‍යාපාරයක් සිදු කරන තැනැත්තා තනි පුද්ගල, හවුල් හෝ සමාගමක් වශයෙන් ඔහු සිදු කරන එම කාර්යය මත ගිණුම් ක්‍රියාවලිය තුළ ආදායම් වියදම් ගලපා ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කරයි.

- මෙම කටයුතු සඳහා පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ සංකල්ප භාවිතා කරන අතර එම සංකල්ප ඵලසිත්ම බදුකරණය සඳහා ද පිලිගනී.
- එමනිසා මෙම ගණනය කිරීම් සඳහා උපචිත පදනම් (Accrual Basis) ගිණුම් ක්‍රමය යොදාගත යුතුය.

ගිණුම් ක්‍රියාවලිය තුළ ව්‍යාපාරයට අදාල ආදායම් සහ වියදම් හඳුනාගෙන ඇතත් බදුකරණ ක්‍රියාවලිය තුළදී ද ඇතුලත් විය යුතු ආදායම් සහ වියදම් ගැලපීම් පිළිබඳ දක්වා ඇත.

ඒ අනුව ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය තුළ ගණනය කර ඇති ලාභය/(අලාභය) ඵලසම යොදාගෙන එම ලාභය/(අලාභය) බදු පහතේ සඳහන් නීතියට අනුකූල ද? නොවීද? යන්න සැසඳීමක් පිළියෙල කල යුතුය. එය පහත පරිදි වේ.

බදු පරමාර්ථ සඳහා සැපයුම් ප්‍රකාශය

විස්තරය	+	-
ගිණුම්කරණ අනුව		
ලාභය	XXX	
අලාභය		XXX
අඩු කල නොහැකි වියදම්	XXX	-
අඩු නොකළ අඩු කළ හැකි වියදම්	-	XXX
බැර නොවූ එකතු විය යුතු ආදායම්	XXX	-
	XXX	XXX
බදු සඳහා ගැලපූ ලාභය/(අලාභය)	XXX	

ඇතුළත් විය යුතු ආදායම්

- සේවා ගාස්තු
- වෙළඳ නොගය (විකුණුම්)
- ව්‍යාපාරයක ප්‍රාග්ධන වත්කම් හෝ වගකීම් උපලබ්ධි ලාභ
- ව්‍යාපාරයක ඝෂය කළ හැකි වත්කම් උපලබ්ධි ලාභ
- ව්‍යාපාරය පවත්වා ගැනීමට හෝ නැවැත්වීමට ලැබූ මුදල්
- ව්‍යාපාරය මත ලැබූ ත්‍යාග
- ව්‍යාපාරයට අනුයෝජිත වූ වෙනත් ආදායම් ඇතුළු දෑ අයිති වේ.

එම ආදායම් ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේදී හඳුනාගෙන ඇත්නම් නැවත ගැලපීමක් අවශ්‍ය නොවේ. නමුත් ඒවා නිසිපරිදි ආගණනය කර නොමැති නම් නිවැරදිව ගණනය කර ඇතුළත් කළ යුතුය.

නමුත් අවසාන ලෙස රඳවාගත් බදු ගෙවීම් හෝ බදු නිදහස් ආදායම් සහ සේවා නියුක්ති ආදායම ව්‍යාපාර ආදායමට ඇතුළත් නොවිය යුතුය.

එමෙන්ම ව්‍යාපාර ආදායම් ගණනයේදී ඊට අදාළ වියදම් නිසිපරිදි අඩු කර ඇත්නම් වෙනත් ගැලපීමක් අවශ්‍ය නොවන අතර වියදම් අඩුකිරීම් පිලිබඳ නියමයන් පනතේ 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 සහ 24 වන වගන්තීන්හි විස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

- එම වගන්ති මඟින් ඉඩ නොදෙන වියදමක් හෝ ප්‍රමාණයක් අදාළ පරිදි නැවත ගැලපිය (ඒකතු) යුතු අතර
- එම වගන්ති මඟින් ඉඩදෙන අතිරේක වියදම් බදු ගැලපුම් වලදී අඩු කළ යුතු වේ.

එමනිසා මෙම වගන්ති මඟින් දක්වා ඇති නියමයන් මොනවාද යන්න වටහා ගැනීම වැදගත් වේ.

10 වන වගන්තිය - අඩු කිරීමට ඉඩ නොදෙන වියදම්

මෙම වගන්තිය තුළ ආදායම ඉපැයීමට අදාළ නොවන පහත වියදම් ඉඩ නොදේ. විවැනි වියදම් වෙනුවෙන් ඒවා නැවත ගලපන්න. ඒවානම්,

- i. තැනැත්තෙකුගේ ගෘහස්ථ වියදම් - රාජපක්‍ෂ වැනි දේශීය ආදායම් නඩුව
- ii. මෙම පනත මඟින් අය කරනු ලබන ආදායම් බදු
- iii. ලිඛිත නීතියක් කඩ කිරීම මත රජයකට හෝ දේශපාලන උප බෙදීමකට ගෙවන දණ්ඩන සහ දඩ මුදල් (fines and penalties)
- iv. නිදහස් කරන ලද මුදල් හෝ අවසන් රඳවා ගැනීමේ ගෙවීම් ඉපැයීමට දැරූ වියදම්
- v. සේවා නියුක්ති ආදායම ගණනය කිරීමේදී ඇතුළත් නොවූ නමුත් සේවායෝජක ගෙවූ යම් ගෙවීමක්
- vi. අනුමත නොවූ විශ්‍රාම, අර්ථ සාධක හෝ ඉතිරි කිරීමේ අරමුදල් සඳහා කළ ගෙවීම්
- vii. සංග්‍රහ කටයුතු සඳහා වෙන් කරන ලද හෝ දරන ලද වියදම්
- viii. මේ දක්වා දරා නොමැති අනාගත වියදමක් වෙනුවෙන් ගිණුම් වලින් සංචිත වලට මාරු කිරීම් (වෙන්කිරීම්)
- ix. සුදු, ඔට්ටු ලොතරැයි සඳහා දරන ලද වියදම් (විවැනි ව්‍යාපාර හැර)
- x. කොමසාරිස්වරයා විසින් නිශ්චිතව දක්වා ඇති බදු හෝ වෙනත් අය කිරීම්
- xi. රඳවාගත් බදු අඩු කළ යුතු ගෙවීමකින් එම රඳවාගත් බදු අඩු කර නොමැති විට එම

11 වන වගන්තිය - ප්‍රධාන අඩු කිරීම්

මෙහිදී විදේශීය අඩු කිරීමට කොන්දේසි තුනක් සැපයිය යුතුය. මෙම කොන්දේසි ආයෝජන ආදායම් සඳහා ද අදාළ වේ. එනම්,

- i. එම ව්‍යාපාරය සඳහා දැරූ - Incidental to business
- ii. ආදායම් ඉපයීම සඳහා දැරූ - Direct purpose of earning income
- iii. ව්‍යාපාරයට ඉතා සමීපව දරන ලද - Closely connected to business

නමුත් වෙනත් වගන්තියකින් ඉඩ දී නොමැති නම් ප්‍රාග්ධන ස්වභාවයේ විදේශීය අඩු කළ නොහැක. ප්‍රාග්ධන ස්වභාවයේ විදේශීයක යනු,

-----

 -----

12 වන වගන්තිය - පොලී විදේශීය

මෙම වගන්තිය තුළ ව්‍යාපාරයේ ආදායම් ඉපයීමට හෝ ආදායම් ඉපයීමට වත්කම් මිලදී ගැනීමකට ගත් ණය මත පොලී අඩු කළ හැකි බව දක්වා ඇත. මේ සමඟ 18 වන වගන්තියද සලකා බැලිය යුතුය.

13 වන වගන්තිය - වෙළඳ තොග සඳහා විදේශීය

වෙළඳ තොගය පිළිබඳව අදාළ ගිණුම් ප්‍රමිතියේ සඳහන් කරුණු මෙම වගන්තිය මගින් පහත පරිදි ස්ථාපනය කර ඇත. එනම් පහත තොග විදේශීය ඉඩ දෙනු ලැබේ.

ආරම්භ වෙළඳ තොගයේ වටිනාකම	xxx
සහ	
වසර තුළ එම වෙළඳ තොගයට ඇතුළත් විය යුතු වටිනාකම (ගැණුම්)	xxx
↓	xxx
එම අගයෙන් වසර අග වෙළඳ තොගයේ අගය	(xx)
වෙළඳ තොග භාවිතය (විකුණුම් පිරිවැය)	xxx

- එහි වසර අග වෙළඳ තොග අගය ගණනය පහත නියමය මත සිදු කළ යුතුය.
  - එම වර්ෂ අවසාන වෙළඳ තොගයේ පිරිවැය හෝ
  - එම වර්ෂ අවසාන වෙළඳ තොගයේ වෙළඳපල වටිනාකම යන අගයන්ගෙන් අඩු අගයට ගණනය කළ යුතුය.

14 වන වගන්තිය - අළුත් වැඩියා සහ වැඩි දියුණු කිරීම්

මෙහිදී අදාළ අළුත්වැඩියා හෝ වැඩි දියුණු කිරීම් විදේශීය කෂය වන වත්කමක් සම්බන්ධයෙන් දැරා ඇති විට ඒවා අයහාර හෝ ප්‍රාග්ධන ස්වභාවයේ වුවද පහත පිරිවැය යටතට ඉඩ දෙනු ලැබේ.

1. පහතේ වත්කම් පිළිබඳ 4 වන කාණ්ඩයේ වත්කම් එනම් ගොඩනැගිලි සම්බන්ධයෙන් පෙර වසරේ අග ලියාහල අගයෙන් 5% නොඉක්මවන පරිදි ඉඩදෙන අතර
2. පහතේ වත්කම් පිළිබඳ අනෙක් කාණ්ඩ සඳහා පෙර වසරේ ලියාහල අගයෙන් 20% නොඉක්මවන පරිදි ඉඩ දේ.

3. යම් ලෙසකින් සත්‍ය වියදම මෙම 5% හෝ 20% අදාල සීමාවට වැඩිවන විට ඉඩනොදුන් ප්‍රමාණයක් වේ නම් එම ප්‍රමාණය එම වත්කමේ වසර අඟ ක්ෂය පදනමට එකතු කළ යුතුය.

අන්‍යාස

-----

15 වන වගන්තිය - පර්යේෂණ හා සංවර්ධන වියදම් සහ කෘෂි කාර්මික කටයුතු ආරම්භ කිරීමේ වියදම්

මෙම වගන්තිය මඟින් අවශ්‍යතා සපුරාලන ඉහත වියදමක් ඒවා අයහාර හෝ ප්‍රාග්ධන ස්වභාවයේ වුවද ඉඩ දෙනු ලැබේ.

- i. පර්යේෂණ හා සංවර්ධන වියදම් - Research & Development Expenditure
ව්‍යාපාරයේ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විද්‍යාත්මක, කාර්මික, කෘෂිකාර්මික හෝ වෙනත් පර්යේෂණ හෝ නව නිපැයුම් සඳහා වූ ව්‍යාපාරය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා වන හෝ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලි වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා දැරූ වියදම් ඉඩ දෙනු ලැබේ.
- ii. මෙවැනි පර්යේෂණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ ආයතනයක් හරහා සිදු කලේ නම් 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 යන වසර තුන තුලදී දැරූ විට තවත් 100% ක ප්‍රමාණයක් අතිරේකව ඉඩ දෙනු ලබයි. (අන්තර්කාලීන විධිවිධාන)
- iii. කෘෂි කාර්මික කටයුතු ආරම්භ කිරීමේ වියදම් යන්නෙන්
  - ඉඩමක් වගාවට හෝ සත්ව පාලනයට සුදානම් කිරීමේ වියදම්
  - එම ඉඩමේ පැළ වගා කිරීමේ වියදම්
  - එම ඉඩමේ සතුන් ඇති කිරීම සඳහා සතුන් මිලදී ගැනීමේ වියදම්
  - මසුන් ඇති කිරීම සඳහා ටැංකි, පොකුණු, ජලය සැකසීම, මසුන් මිලදී ගැනීමට දරන වියදම් ආදිය සම්පූර්ණයෙන් ඉඩ දෙනු ලබයි.

16 වන වගන්තිය - ප්‍රාග්ධන දීමනා සහ තුලනය කිරීමේ දීමනා

- i. ප්‍රාග්ධන වියදම් – Capital Allowances
කෂය විය හැකි වත්කමක් පිළිබඳව සැලකීමේදී ව්‍යාපාරයේ ආදායම් ඉපයීම සඳහා අයිතිකරු විසින් අත්පත් කරගත් (කල්බදු වත්කම්ද ඇතුළුව) වර්ෂයේ භාවිතා කළ ක්ෂය විය හැකි වත්කමක් සඳහා පහත නියමයන්ට අනුකූලව ප්‍රාග්ධන දීමනා අඩුකර ගැනීමට මෙම වගන්තිය තුලින් ඉඩ දී ඇත.
  - ගිණුම්කරණ ක්ෂය වසරේ දක්වා ඇති අගය ඉඩ නොදෙන වියදමකි. එය නැවත ගැළපිය යුතුය.
  - කොන්දේසි සපුරන ක්ෂය විය හැකි වත්කම් සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා පහත ආකාරයට ගණනය කර අඩු කළ යුතුය.
    - ✓ මිලදී ගත් වර්ෂය සඳහා ක්ෂය පදනම (Depreciation Basis) මත අදාළ අනුපාතිකව ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබාගත යුතුය. ක්ෂය පදනම වන්නේ පිරිවැය හෝ ඊට පසු එයට එකතු කළ අගයන්ගේ වටිනාකමයි.
    - ✓ සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ප්‍රාග්ධන දීමනා ගණනය කළ යුතුය.
    - ✓ ඉවත් කරන වසරේ ප්‍රාග්ධන දීමනා අය නොකළ යුතුය.

- පහතේ 4 වන උප ලේඛනයේ සඳහන් ආකාරයට ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබාගත යුතුය. ඒ සඳහා පහත වගුව භාවිතා කරන්න.

වත්කම් කාණ්ඩය	කෂය කළ හැකි වත්කම	ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබා ගත හැකි වසර ගණන		2017/18 දක්වා	
1	පරිගණක දත්ත හැසිරවීමේ උපකරණ සහ උපාංග	5	20%	25%	4
2	ගමන් සඳහා මෝටර් රථ හැර, මෝටර් රථ ඉදිකිරීම් යන්ත්‍ර, ට්‍රැක් රථ නිෂ්පාදන යන්ත්‍ර, පිරියත	5	20%	20%	5
3	නැව්, දුම්රිය මාර්ග, යන්ත්‍ර, ලී බඩු	5	20%	යන්ත්‍ර 33 1/3 ලී බඩු 20%	3 5
4	ගොඩනැගිලි, ව්‍යුහ හෝ ස්ථිර ස්වභාවයේ අයිතම	20	5%	10%	10
5	කීර්තිනාමය හැර අස්පාශ්‍ය වත්කම්	ප්‍රයෝජනවත් ආයු කාලය හෝ උපරිමය වසර 20 දක්වා	5%	10%	10

- 2017/18 වන තෙක් පරිගණක මෘදුකාංග සඳහා පහත නියමයන් අදාළ වේ.
  - මිලදී ගත් මෘදුකාංග මත 25%
  - දේශීයව සංවර්ධනය කළ මෘදුකාංග මත 100%
 ඒ අනුව ක්ෂය ගැලපීම පහත පරිදි වේ.

විස්තරය	+	-
ගිණුම් ක්ෂය	xxx	-
ප්‍රාග්ධන දීමනා	-	xxx

තුලනය කිරීමේ දීමනා සහ තක්සේරු කළ හැකි ගාස්තු - Balancing Allowance & Assessable Charges

මෙය අදාළ වන්නේ තක්සේරු වසර තුලදී උපලබ්ධි කරන ලද ක්ෂය කළ හැකි වත්කම් සඳහාය. විවැනි ගණුදොණුවකදී බදු කටයුතු සඳහා ගැලපීම පහත පරිදි සිදු කළ යුතුය.

- විවැනි උපලබ්ධියක් මත ගිණුම් ගැලපිලි නැවත ගලපා අහෝසි කරන්න.
- ක්ෂය කළ හැකි වත්කමක් උපලබ්ධිය මත තුලනය කිරීමේ දීමනා හෝ තක්සේරු කළ හැකි ගාස්තු පහත පරිදි ගණනය කර ගලපන්න.

විම වත්කම් උපලබ්ධියෙන් ලද ප්‍රතිශ්ඨාව	XXX
අඩු : විම වත්කමේ බදු ලියාහල අගය	
විම වත්කමේ ක්ෂය පදනම	XXX
මෙතෙක් ලබාගත් ප්‍රාග්ධන දීමනා	(XXX) (XXX)
තක්සේරු කළ හැකි ගාස්තුව / තුලනය කිරීමේ දීමනා	XXX

ඒ අනුව ගැලපීම පහත පරිදි වේ.

විස්තරය	+	-
ක්ෂය වන විම වත්කම උපලබ්ධි මත ගිණුම් ගැලපීලි		
- ලාභය	-	XXX
- අලාභය	XXX	-
ක්ෂය වන විම වත්කම මත ඉහත ගණනය කල		
- තක්සේරු කළ හැකි ගාස්තු	XXX	-
- තුලනය කිරීමේ දීමනා	-	XXX

17 වන වගන්තිය - ව්‍යාපාර වත්කම් සතු බැරකම් උපලබ්ධි කිරීමේදී සිදුවන පාඩු

මේ යටතේ ඇතිවන පාඩු, ආදායම් ඉපයීම සඳහා යොදාගත් ප්‍රාග්ධන වත්කම් සහ ආදායම් ඉපයීමට යොදාගත් ණය මුදල් මත ඇතිවන්නා වූ අලාභ වන අතර ඒවා සම්පූර්ණයෙන් ඉඩ දෙනු ලැබේ.

නමුත් මෙම වගන්තිය සඳහා වෙළඳ තොගය සහ ක්ෂය කළ හැකි වත්කම් ඇතුළත් නොවේ. පහතේ 13 වගන්තිය සහ 16 වගන්ති නැවත බලන්න.

18 වන වගන්තිය - මූල්‍ය පිරිවැයෙහි අඩු කළ හැකි මුදල

මෙම වගන්තිය අදාළ වන්නේ බැංකු හෝ මූල්‍ය ආයතන නොවන තැනැත්තන්ට වේ. විවැනි තැනැත්තෙකුට මූල්‍ය පිරිවැය දැරීමේදී අඩු කළ හැකි උපරිම සීමා පහතේ දක්වා ඇත. විම ගැලපීම් පහත පරිදි වේ.

1. නිෂ්පාදන ආයතනයක් වන විට - ඉඩනොදෙන මූල්‍ය පිරිවැය

මූල්‍ය පිරිවැය _____ x ඉඩ නොදෙන ණය ප්‍රාග්ධන කොටස ණය ප්‍රාග්ධනය

- i. ණය ප්‍රාග්ධන යන්තට සියළු ණය ප්‍රාග්ධන අදාළ වේ.
- ii. ඉඩ නොදෙන කොටස පහත ආකාරයට ගණනය කරයි.
 {ණය ප්‍රාග්ධනය - (නිකුත් කල ප්‍රාග්ධනය හා සංචිත x 3)}

2. නිෂ්පාදන නොවන ආයතනයක් නම් - ඉඩනොදෙන මූල්‍ය පිරිවැය

මූල්‍ය පිරිවැය
_____ x ඉඩ නොදෙන ණය ප්‍රාග්ධන කොටස
ණය ප්‍රාග්ධනය

- i. ණය ප්‍රාග්ධන යන්තම සියළු ණය ප්‍රාග්ධන අදාල වේ.
- ii. ඉඩ නොදෙන කොටස පහත ආකාරයට ගණනය කරයි.
{ණය ප්‍රාග්ධනය - (නිකුත් කල ප්‍රාග්ධනය හා සංචිත x 4)}

සංචිත

සංචිත යනු ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත හැර අනෙකුත් සංචිත වේ.

19 වන වගන්තිය - ව්‍යාපාර හෝ ආයෝජන මත ඇති වූ පාඩු සඳහා ගැලපීම

මෙම වගන්තිය යටතේ බදු සඳහා ගිණුම්කරණ ලාභ, ගැලපීමෙන් පසු ව්‍යාපාර හෝ ආයෝජන අලාභ අඩු කිරීම පිළිබඳ නිර්දේශ සපයයි.

මේ අලාභ ඇති වන්නේ ඉහත වගන්ති මත ගැලපීම නිසා වන අතර එය ප්‍රචරිත වසරේ ඇති වූ හෝ පසුගිය වසර 6 ඇතුළත හිලවී නොකල ව්‍යාපාර පාඩුවක් (අලාභයක්) විය හැකිය.

- මෙම අලාභ ව්‍යාපාර ලාභයකින් අඩු කළ හැකි අතර හිලවී කල නොහැකි ප්‍රමාණය ඉදිරි තක්සේරු වර්ෂ 6 දක්වා ඉදිරියට ගෙන යමින් අඩු කළ හැකිය.
- සහන අනුපාත මත බද්දට යටත් වන ව්‍යාපාරයක ලාභය මත අලාභ අඩු කිරීමේදී එම සහන අනුපාත ලාභ මත පමණක් අඩු කිරීම කළ යුතුය. සාමාන්‍ය බදු අනුපාත මත බද්දට අදාල ආදායමින් ඒවා අඩු කළ නොහැක.
- බදු නිදහස් ව්‍යාපාරයක ලාභ මත අඩු කිරීමේ එම ව්‍යාපාරය මත අලාභ පමණක් අඩු කළ හැකිය.
- ව්‍යාපාර අලාභ ආයෝජන ආදායමට ද ගැලපිය හැකිය.
- නමුත් ආයෝජන අලාභ අඩු කළ හැක්කේ ආයෝජන ලාභ මත පමණකි.
- ආයෝජන වත්කමක උපලබ්ධි අලාභ වෙනත් ආයෝජන වත්කම් උපලබ්ධි ලාභයකට හිලවී කළ නොහැක.

24 වන වගන්තිය - බොල් ණය සහ බොල් ණය අයකර ගැනීම පිළිබඳ ගැලපීම්

- කපාහල බොල්ණය හෝ වියදමක් නැවත අයකර ගත් අවස්ථාවේ ආදායමක් ලෙස එකතු වේ.
- නීතිමය බැඳීමක් මත ගෙවීමක් සිදු කරන විට එම ගෙවීම සිදු කරන (ආපසු ගෙවීම්) විට අඩු කිරීමක් කළ යුතුය.
- උපචිතව ආදායම හඳුනා ගත් විට එකී මුදල් නොලැබෙන බවට සාධාරණව ඔප්පු කළ හැකි විට බොල් ණය ලෙස එම අයකර ගත නොහැකි මුදල් අඩු කළ යුතුය.
- යම් වියදමකට නීතිමය බැඳීමක් නොමැති බව සානාථ වූ බව එම වියදම නැවත එකතු කළ යුතුය.
- ලැබිය යුතු ආදායමක් නොලැබෙන බවට සනාථ වන විට එම මුදල බොල් ණය ලෙස කපා හැරීමට (අඩු කිරීමට) ඉඩ දෙනු ලැබේ.
- බැංකු ව්‍යාපාර ඇතුළු එම ආකාරයේ ව්‍යාපාර වලදී මුදල් අය කර ගැනීම සඳහා සාධාරණ පියවර ගෙන ඇති විට නොලැබූ මුදලක් කපා හැරීමට (බොල් ණය) ඉඩ දෙනු ලබයි.